

Jérôme Ferrari

Escriptor i premi Goncourt

A la novel·la 'A imatge seva' (Grup 62/Asteroide) Ferrari narra, a ritme de litúrgia, el recorregut vital de l'Antonia, una fotògrafa enamorada d'un nacionalista cors. La jove cobrirà la Guerra dels Balcans i reflexionarà sobre el possible poder de les imatges

DANI RÍOS

“En una fotografia no hi ha transcendència”

◆◆◆◆◆ Valèria Gaillard

En els seus orígens la fotografia es venia com una manera de vèncer la mort i recordar vívidament els éssers estimats. Vostè explora una altra dimensió de la fotografia.

La fotografia és molt ambigua perquè ja al segle II van pintar uns frescos hel·lenístics amb la voluntat de vèncer la mort. Paradoxalment, però, la fotografia copsa com el temps passa de manera irreversible quan fixa l'instant. L'epígraf de Mathieu Riboulet va en aquesta línia: “La mort passa. La foto arriba després i, contràriament a la pintura, no suspèn el temps sinó que el fixa”.

Com s'aproxima l'Antonia a la fotografia?

Primer hi confia, perquè està fascina amb aquesta tècnica, però de mica en mica s'adona que una fotografia diu massa, o massa poc, i no copsa el real sinó que sempre es mou en una mena de construcció o mentida, sobretot pel que fa a la fotogra-

fia de reportatge o de família. Aquí es plantegen dues qüestions ètiques: ¿com es pot donar compte d'un esdeveniment punyent sense caure en la manipulació? I per a què serveix?

En el llibre es parla de la foto de Kevin C., on es veu un nen esquelètic amb un voltor al darrere.

Hi vaig donar moltes voltes i crec que fotos així no serveixen per a res. Donar testimoni de la misèria en el seu aspecte més concret és inútil. Aquestes preguntes se les plantegen molts fotoperiodistes, sobretot a partir de la guerra de Iugoslàvia. En la del Vietnam, la feina dels fotoperiodistes va tenir un impacte i una repercussió a nivell polític. En canvi, les de la Guerra dels Balcans tothom les veia i ningú en feia cas.

Hans Blumenberg o bé Susan Sontag parlaven d'aquesta reacció davant del dolor dels altres que ens mostren les fotografies de guerra.

“**EL PRESIDENT DE CÒRSEGA VA PARLAR ENCORS A L'ASSEMBLEA NACIONAL IVA CAUSAR UN ESCÀNDOL**”

Sí, sovint vehiculen un sentiment fort, però després sembla com si consumíssim l'espectacle del món com si fos una ficció.

Com evoluciona l'Antonia?

Ella arriba a la convicció de la inutilitat del fotoperiodisme i acaba fent fotos de casaments per poder viure. Li agradaria fer altres coses, però només sap fer fotografies. Així, el seu treball fotogràfic queda desconegut igual que els dels dos fotoperiodistes reals que apareixen en la novel·la: Gaston Chereau o Rista Marjanovic.

La novel·la segueix el ritme d'un ritual religiós. Per què?

Còrsega és religiosa. També m'ha interessat veure com el cristianisme ha conservat un règim fort d'imatges, amb un gust pronunciat per la sang i el fetge, cosa que justificava que no eren idolatria sinó imatges que tendien al transcen-

dent. Crec que si a l'època de Jesús hagués existit la fotografia no s'hauria desenvolupat la religió cristiana, perquè en una fotografia no hi ha transcendència ni misteri.

De rerefons batega el moviment nacionalista cors, a través del personatge de Pascal B., la parella de l'Antonia. Un tema espinós?

El FNLC es va crear el 1976 i es pot veure l'evolució de la seva iconografia, que està ben present encara avui, en què ja no hi ha lluita clandestina. És una mitologia virilista que, quan la desvincules del seu origen ideològic, esdevé mortal. Només és un règim d'imatges. L'Antonia fotografia escenes de crims, les rodes de premsa amb els militants encaputxats. Jo mateix estava en el moviment, i crec que parteix d'una reivindicació totalment respectable, però es va acabar als anys noranta per lluites internes. Actualment, a l'Assemblea de Còrsega els nacionalistes són majoritaris, i aquest període ha quedat enrere.

Com sobreviu la llengua corsa?

Havia posat la dedicatòria del llibre en cors, tot i que veig que l'han traduïda. El dedico al meu cosí, mort el 2018, que va passar tres cops per la presó, com Pascal B. Volia mostrar que potser eren violents, però també complexos. M'interessava veure que tota la gent que va acabar a la presó es van convertir en enemics dins el seu propi grup, i això va ser dur de pair... A l'origen, el moviment nacionalista cors no és independentista, però n'hi ha prou amb demanar respecte per la llengua perquè ens enviïn la policia, que es comporta amb una violència extrema. El moviment es va radicalitzar perquè hi havia un estat com el francès al davant.

A la Catalunya Nord l'estat també ha esclafat el català.

Però el català és una llengua amb una literatura antiga, i en canvi el cors sempre s'ha mantingut en el registre oral, com un dialecte de l'italià. L'escriptura es remunta a principis del segle XX, i la feina normativa és dels anys 60. Es publica força, però no hi ha lectors: calculo que menys de 500 persones. Quan jo era petit tothom era bilingüe, i ara això s'ha perdut. Ara s'ensenya a l'escola, però no és obligatori, i em sembla que és massa tard per garantir la seva pervivència.

Com es veu des de Còrsega el procés català?

Se segueix amb gran estupor. El meu cosí va fer saltar un edifici i va anar a la presó, però a Catalunya han empresonat gent que no han fet cap acte violent i, a més, els condemnem a quinze anys! És increïble. Suposo que molta gent que no era independentista ara ho és! El sentiment d'injustícia és increïble, un estat no pot reaccionar així davant la demanda de secessió legítima d'una part de la població. A Còrsega estem lluny de tenir el nivell d'autonomia que hi ha a Catalunya. El 2015 el president de Còrsega va parlar en cors a l'Assemblea Nacional i va causar un gran escàndol, com si haguessin entrat borratxos en una església fa dos-cents anys! És de l'ordre del sagrat. ◆◆